ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЬ!

РІК ВИДАННЯ XXV

Червоне Запоріжжя

ОРГАН ЗАПОРІЗЬКОГО ОБКОМУ І МІСЬККОМУ КП(б)У ТА ОБЛАСНОЇ РАДИ ДЕПУТАТІВ ТРУДЯЩИХ

№ 183 (6455) | НЕДІЛЯ, 10 ВЕРЕСНЯ 1944 РОКУ | Ціна 20 коп.

НАКАЗ
ВЕРХОВНОГО ГОЛОВНОКОМАНДУЮЧОГО
Генералові армії ТОЛБУХІНУ
Адміралові ОКТЯБРСЬКОМУ

Війська 3-го **Українського** фронту 8 вересня перейшли румуно-болгарський кордон, за два дні просунулися вперед до 170 кілометрів, зайняли важливий вузол комунікацій **Шумен (Шумла)** великий порт на **Дунаї Русе (Рущук)** і у взаємодії з **Чорноморським** флотом оволоділи містами і великими портами на Чорному морі **Варна** та **Бургас**.

Операції наших військ у Болгарії були початі тому, що болгарський уряд не хотів розірвати свої стосунки з Німеччиною і давав притулок німецьким збройним силам на території Болгарії.

В результаті успішних дій наших військ мети воєнних операцій досягнуто: Болгарія розірвала стосунки з Німеччиною і оголосила їй війну. Тим самим Болгарія перестала бути опорою німецького імперіалізму на Балканах, якою вона була протягом останніх 30 років.

В операціях, проведених на території Болгарії, відзначилися війська генерал-лейтенанта **Шлемина**, генерал-лейтенанта **Гагена**, генерал-лейтенанта **Шерстюка**; танкісти генерал-майора танкових військ **Жданова**, генерал-майора танкових військ **Каткова** генерал-лейтенанта танкових військ **Сухоручкіна**; воїни капітана 1 рангу **Дрозд'янка**, капітана 2 рангу **Ратнера**, капітана **Катькова**; льотчики генерал-лейтенанта авіації **Ермаченкова**.

За ознаменування досягнутого успіху з'єднання і частини, які найбільш відзначилися в операціях на території Болгарії, представити до присвоєння найменувань **«Рущукських»**, **«Шумпінських»**, **«Чорноморських» та «Бургаських»**.

Сьогодні, 9 вересня, о 23 годині столиця нашої Батьківщини **Москва** вперше Батьківщини салютує доблесним військам 3-го Українського фронту моряки Чорноморського флоту, які відзначилися в операціях на території Болгарії, — двадцятьма артилерійськими залпами з двохсот двадцяти чотирьох гармат.

За відмінні бойові дії **оголошую подяку** керованим Вами військам, командирам і частинам, які брали участь в операціях в Болгарії.

Верховний Головнокомандуючий
Маршал Радянського Союзу Й. СТАЛІН.

9 вересня 1944 року.

До всіх робітників, інженерно-технічних працівників і службовців підприємств Радянського Союзу
ЗВЕРНЕННЯ
колективу Московського ордена Леніна автозаводу імені Сталіна

Дорогі товариші!

Наближається XXVII роковини Великої Жовтневої Соціалістичної Революції. Народи нашої Батьківщини зустрічають цю знаменну дату новими перемогами на фронтах Вітчизняної війни і в тилу.

Переможний наступ Червоної Армії з'явився до великої поразки німецької армії. Червона Армія гонить поранено фашистського звіра геть з радянської землі, щоб остаточно добити його в його власній барлозі. Карающий меч висить над гітлерівською Німеччиною і її васалами.

Виконання історичних завдань, поставлених товаришем Сталіним перед Червоною Армією і радянським народом, вимагає від кожного трудівника тилу напруження всіх сил, всієї енергії з тим, щоб цілком забезпечити зростаючі потреби Червоної Армії в танках, літаках, автомобілях, боєприпасах, озброєнні та іншій бойовій техніці.

Прекрасні успіхи радянської соціалістичної індустрії, вигестованої товаришем Сталіним. Радянська промисловість витримала суворе випробування війни і неухильно збільшує випуск продукції для фронту.

Колектив нашого заводу, включившись у Всесоюзне соціалістичне змагання і прагнучи надати максимальну допомогу доблесній Червоній Армії в розгромі ненависного ворога, також досяг значних успіхів у своїй роботі. Програма першого півріччя 1944 року нами перевиконано на 10,5 проц. по стопроцентній комплектності. За цей же період, шляхом систематичного вдосконалення техніки і організації виробництва—втілення поточних методів, організації верстатів і пристосування, перегляду режимів різання, переводу обґрунтованих нормалей з автоматів на конвейєр, широкого застосування прогресивних планів уніфікації інструменту та технічних заходів—продуктивність праці зросла проти плану на 10,7 проц. і собівартість продукції знижено на 3,7 проц.

Колектив нашого заводу протягом 2 місяців безперервно держить Перехідний Червоний Прапор Державного Комітету Оборони. Але ми знаємо, що тепер, коли війна вступила в найзавершальну, вирішальну і найтруднішу фазу, потрібно працювати ще більше, краще, ще самовідданіше. Для того, щоб повністю використати виробничі резерви наших підприємств, треба рішуче перебудувати організацію виробництва, неухильно добиватися підвищення якості продукції, зниження її собівартості, втілювати в прозрахунок, вести рішучу боротьбу з втратами у виробництві.

Необхідно ще ширше розгорнути соціалістичне змагання, множити число стахановців.

Натхненний героїчними успіхами нашої рідної Червоної Армії і високою оцінкою, даною товаришем Сталіним працівникам радянського тилу, колектив Московського ордена Леніна автозаводу імені Сталіна закликає всіх робітників, інженерів, техніків і службовців підприємств Радянського Союзу почати соціалістичне змагання імені XXVII роковин Великої Жовтневої Соціалістичної Революції.

Колектив автозаводців бере на себе такі зобов'язання:

1. Достроково закінчити виробничу програму десяти місяців 1944 року і дати понад план продукції на 58 мільйонів карбованців.

2. Перевиконати програму десяти місяців по автомобілях на 3 проценти.

3. Підвищити продуктивність праці в III кварталі 1944 року на 10 процентів.

4. Знизити собівартість продукції проти плану—за 10 місяців на 19 мільйонів карбованців.

5. Перевести на госпрозрахунок 10 цехів заводу.

6. Зекономити електроенергії в III кварталі і жовтні на 4 проценти і мазуту на 2,5 проц. проти плану, зекономити підмосковного вугілля за той же період 3.000 тонн.

7. Охопити технічним навчанням 2.500 чоловік.

8. Своєчасно, без втрат, зібрати врожай в підсобному господарстві і на індивідуальних городах.

9. Зразково підготувати житла та цехи заводів до зими, своєчасно заготовити паливо для заводу і робітничих селищ.

10. Широко розгорнути культурно-освітню роботу на заводі.

Дорогі товариші!

Ми звертаємося до вас з закликом боротися в переджовтневому соціалістичному змаганні за досягнення нових успіхів нашої соціалістичної промисловості, добиватися зразкової роботи кожного заводу, фабрики, підприємства. Нехай кожен трудівник, на якій би ділянці трудового фронту він не працював—біля мартена чи домни, біля електропечі чи вагранки, на конвеєрі збирання бойових машин, біля верстата і агрегата—зробить все можливе для збільшення випуску понадпланової продукції, необхідної країні і фронту для швидкого розгрому німецько-фашистських загарбників.

Хай живе наша побідоносна Червона Армія!

Хай живе наша любима Батьківщина!

Хай живе наш великий вождь і полководець, рідний товариш Сталін!

Звернення прийнято на загальних зборах робітників, інженерно-технічних працівників та службовців.

За дорученням колективу заводу: директор заводу—**І. Лихачов**, парторг ЦК ВКП(б) на заводі—**В. Лєвикін**, голова завкому—**Н. Баранов**, комсорг ЦК ВЛКСМ—**Т. Морозова**. Начальники цехів: **П. Лісняк**, **В. Доєнін**. Стахановці: **Г. Комолов**, **В. Земсков**, **Ф. Горохов**, **Е. Іларіонова**.

Н-ський авіаційний завод

Токар Олександр Батурін, який виконує виробничі норми на 300 процентів. В окремі дні його виробіток досягає 10 норм.

Фото С. Нордштейна.
(Фотохроніка ТАРС).

По Радянському Союзу

Кожен день—десятки нових будинків

Кожного дня на Смоленщині закінчується будівництво десятків будинків. За 8 місяців цього року в селах відбудовано і збудовано заново 19,5 тисяч будинків. Багато колгоспів Червонопрапорного Демидівського району за рік, що минув з часу визволення від німецької окупації, більш ніж на половину відбудували зруйновані гітлерівцями села.

(ТАРС).

Цукрові заводи Київщини готові до сезону

Німецькі загарбники зруйнували і вивели з ладу в Київській області 37 цукрових заводів. Багато довелося попрацювати працівникам цукрової промисловості, щоб відбудувати підприємства. Зараз вже готові почати цукроваріння 18 заводів. До кінця року буде введено до ладу ще 8 заводів.

Зараз провадяться заготівля палива. Готуються кадри. На курсах буде навчено близько 3 тисяч молодих робітників.

(ТАРС).

Нові сільські звукові пересувки

Підприємства кінопромисловості почали випускати для села нові звукові кінопересувки.

Самаркандський завод «Кінап» виготовив першу партію пересувок вдосконаленої конструкції. Звукова і світлова їхня сила перевищує потужність нині діючих апаратів. Нова кінопересувка збільшує освітлення екрану на 20 проц.

У цьому році сільська кіносітка одержить 3 тисячі нових пересувок.

(ТАРС).

Концерт-фільм п'яти республік Середньої Азії

Ташкентська студія художніх фільмів закінчила зйомку концерта-фільма 5 республік Середньої Азії. В ньому беруть участь майстри мистецтв Узбекістана, Казахстана, Таджикістана, Киргизії і Туркменії, що виступали з кращими творами радянських композиторів. У фільм увійшли також народні пісні й танці, що виконувалися на декаді радянської музики республік Середньої Азії.

(ТАРС).

Ради офіцерів—інвалідів Вітчизняної війни

В ряді районів Москви організовано ради офіцерів—інвалідів Вітчизняної війни. Ради надають побутову допомогу офіцерам-інвалідам, піклуються про їхнє трудовлаштування і лікування, проводять серед них політико-масову роботу.

(ТАРС).

ОДЕРЖАНО КАРБІД

Будівники і монтажники Запоріжбуду здобули ще одну перемогу—закінчили і здали в експлуатацію піч по виробництву карбіду на заводі феросплавів.

Експлуатаційники «Запоріжсталі», готуючи гідну зустріч річниці визволення Запоріжжя, повністю освоїли технологію печі і з дня в день збільшують випуск продукції.

Промислові будівництва одержали перші 45 тонн високоякісного карбіду.

РАДЯНСЬКІ ВІЙСЬКА ПРИПИНИЛИ ВОЄННІ ДІЇ В БОЛГАРІЇ

В зв'язку з тим, що Болгарський Уряд порвав відносини з Німеччиною, оголосив війну Німеччині й звернувся до Радянського Уряду з просьбою про перемир'я, радянські війська з 10 години вечора 9 вересня припинили воєнні дії в Болгарії.

Радянським Урядом спільно з Урядами Великобританії і Сполучених Штатів Америки в сучасний момент виробляються умови перемир'я з Болгарією.

Інформбюро Наркомзаксправ С. СР.

Від Радянського Інформбюро

Оперативне зведення за 9 вересня

Протягом 9 вересня на території північно-східної частини Румунії наші війська з боями просувалися вперед і зайняли понад 100 населених пунктів, в тому числі **Чомурна, Фрумоаса, Гура-Гумора, Сватіоара, Остра, Котигрешті, Соболеш, Ларгуяй, Бістріціоара, Жеданделок**, залізничні станції **Гура-Гумора, Фрасін, Молід** і разом з румунськими військами з боями оволоділи великим населеним пунктом **Тергул Сакуеск.**

У центральній частині Румунії наші війська зайняли місто **Альба-Юлія**, великі населені пункти **Тейуш, Міхалц, Вале-Лунго, Мікеш-Хаза, Кіш-Капуш** і залізничні станції **Копшіка, Мікеш-Хаза, Тейуш, Подул-Мурей.**

У Болгарії війська 3-го **Українського** фронту, просуваючись вперед, зайняли місто і залізничний вузол **Шумен (Шумла)**, місто **Разград** і у взаємодії з **Чорноморським** флотом оволоділи містом та великим портом на Чорному морі **Бургас.**

За два дні операцій наші війська взяли в полон понад 21.000 болгарських солдатів та офіцерів. В районі **Разграда** наші війська взяли в полон понад 4.000 німецьких солдатів та офіцерів.

На інших ділянках фронту—розшуки розвідників і в ряді пунктів йшли бої місцевого значення.

За 8 вересня наші війська на всіх фронтах підбили і знищили 35 німецьких танків. У повітряних боях і вогнем зенітної артилерії збито 8 літаків противника.

* * *

У північно-східній частині Румунії наші війська, що діють у важких гірських умовах, оволоділи рядом населених пунктів. В результаті напружених боїв гітлерівці вибиті з важливого опорного пункту оборони Фрумуаса. Наші війська разом з румунськими військами з боями оволоділи великим населеним пунктом Тиргу-Сакуеск. Сьогодні ранком радянські піхотинці зайняли населений пункт Гура-Гумора, що прикриває путь до міста Кимпулунг. Багаторазові контратаки противника успіху не мали. Наші війська відкидають ворога і наполегливо просуваються вперед. Підрозділи Героя Радянського Союзу капітана Садовського ударами з фронту і з флангу оволоділи висотою, яка має важливе значення. В цьому бою відзначився сержант Сапожников. Під вогнем противника він підібрався до дзоту, з якого німці обстрілювали наших бійців, і висадив його у повітря разом з гарнізоном.

* * *

У центральній частині Румунії наші війська просувалися вперед. Противник, укріпившись на підступах до міста Альба-Юлія, намагався здержати цей пункт. Радянські частини зломили опір німців, форсували ріку Муреш і оволоділи вузлом шосейних доріг містом Альба-Юлія. Захоплено багато озброєння і кілька великих складів. Взято в полон понад 1.000 німецьких солдатів і офіцерів. Одночасно наші війська продовжували виловлювати гітлерівців в лісах на визволеній території. Полонено командира 673 полку 376 німецької піхотної дивізії полковника Шульц, командира 226 полку 79 німецької піхотної дивізії підполковника Плагемана та інших німецьких офіцерів.

* * *

На північ від міста Тарту наша штурмова і бомбардувальна авіація завдала кілька ударів по позиціях противника. Розбито 16 німецьких гармат, 3 мінометних батареї, зруйновано кілька дзотів і бліндажів. У повітряних боях збито 3 німецьких літаки.

* * *

На захід від міста Єлгава (Мітава) радянські розвідувальні загони атакували противника і в результаті запеклої сутички вибили його з одного населеного пункту. На іншій ділянці німецькі танки і піхота після артилерійсько-мінометного вальту на наші позиції перейшли в атаку. Радянські бійці підпустили гітлерівців на близьку відстань і відкрили сильний вогонь з усіх видів зброї. Противник відступив, залишивши на підступах до наших позицій 200 трупів своїх солдатів і офіцерів та 7 згорілих танків.

* * *

На південний захід від міста Ломжа наші частини успішно відбили контратаки противника. Підбито і спалено 28 німецьких танків, 7 самохідних гармат і 6 бронетранспортерів. Захоплено 50 полонених. Наша авіація бомбардувала скупчення військ і позиції противника. В результаті дій авіації знищено 30 автомашин, подавлено вогонь 8 артилерійських і мінометних батарей, висаджено в повітря 2 склади боєприпасів та розсіяно кілька колон ворожої піхоти.

* * *

В результаті тяжких поразок німецько-фашистських військ на радянсько-німецькому фронті влітку цього року, гітлерівці оголосили нову «надтотальну» мобілізацію. В Німеччині мобілізують інвалідів, студентів, учнів, дворників та торгових службовців. Припинено випуск журналів, за винятком воєнних. Закриваються майже всі театри і т. д. Словом, німецькі власті забирають в армію всіх і все, щоб хоч якнебудь затикнути брешу, що створилася на східному і західному фронтах.

На радянсько-німецькому фронті німецькі дивізії вже одержують поповнення, які складаються з «надтотальників». Багато з них захоплено в полон нашими військами. Полонений німецький солдат Вернер повідомив: «Я інвалід минулої світової війни. Недавно лікарська комісія визнала мене придатним до несіння стройової служби. Всі спроби довести, що я на фронті буду лише тягарем, ні до чого не привели. Коли росіяни атакували нашу роту, всі солдати і офіцери втекли у тил. Я не міг встигнути за ними і потрапив у полон». Полонений солдат 185 запасного батальону Готфріх Себек заявив: «Я народився 1928 року. На початку липня був закликаний до армії і зарахований в 185 запасний батальйон. Після чотирнадцятиденного навчання нас направили на фронт і тут же ввели в діло з завданням відкинути росіян за Віслу. Воювать ми не вміли, і атака провалилася. Батальйон зазнав великих втрат».

Гітлерівці провели свою першу «тотальну мобілізацію» після розгрому німецьких військ під Сталінградом. З того часу мобілізації ідуть одна за одною. Всі людські ресурси Німеччини вже вичерпані. Нінякою новою «надтотальною» мобілізацією гітлерівцям не вдасться відстрочити свою загибель.

Гідну зустріч річниці визволення Запоріжжя!

Дошка пошани

За рішенням обкому КП(б)У на Дошку пошани заносяться за дострокове виконання плана хлібопоставок

КОЛГОСПИ:

13. **«Український»**, Пологівського району — голова колгоспу тов. **Левицький**, комсорг тов. **Солодкий**;
14. **«Соціалістичний наступ»**, Пологівського району — голова колгоспу тов. **Дубовець**, комсорг тов. **Куценко**;
15. Ім. **Кірова**, Пологівського району — голова колгоспу тов. **Дмитренко**, парторг тов. **Фатова**, комсорг тов. **Буй**;
16. **«Нове Життя»**, Андріївського району — голова колгоспу тов. **Білан**;
17. Імені **Ворошилова**, Андріївського району — голова колгоспу тов. **Ковальов**;
18. **«Побережжя»**, В.-Білозерського району — голова колгоспу тов. **Павелко**, секретар комсомольської організації тов. **Колідченко**.

РАДГОСПИ:

5. **«Совземледелие»** — директор тов. **Ефішев**;
6. **«Червоний»** — директор тов. **Козак**;
7. **«Вербове»** — директор тов. **Кондратенко**;
8. **«Комуніст»** — директор тов. **Бойко**.

КОМСОМОЛЬЦІ-ОРАЧІ

На оранці під озимину в колгоспах Якимівського району працюють 112 комсомольсько-молодіжних плугів. Виорано вже біля 1.000 гектарів.

Комсомольці колгоспу «Труд» при щоденній нормі 0,5 гектара на плуг виорюють по 1—1,2 гектара.

—Лише виконувати і перевиконувати норми!—таке бойове завдання поставили перед собою наші комсомольці,—говорить плугар Микола Григор'єв. На його плузі майорить червоний прапорець — доказ, що у нього не розходиться слово з ділом.

Не поступається і комсомолка Зайцева з колгоспу «Шлях до соціалізму». При відмінній якості оранки вона завжди виконує по дві денних норми.

Г. Кирилова.

Обмолот закінчено

Допоміжне господарство заводу «Комунар» своєчасно закінчило обмолот.

Цей перший успіх, здобутий не зважаючи на значні труднощі, закріплюється завершенням всіх сільськогосподарських робіт.

В. Добровицький.

РАДІОВИСТУП МІНІСТРА ПРОПАГАНДИ НОВОГО БОЛГАРСЬКОГО УРЯДУ

СОФІЯ, 9 вересня. (ТАРС). Міністр пропаганди нового Болгарського Уряду Дімо Казасов виступив по радіо з промовою, в якій заявив:

«Болгари і болгарки! Інтереси країни вимагають якнайшвидше порвати з усім тим, що призвело до нинішнього тяжкого становища. Першим кроком нового уряду в цьому напрямі є такі рішення:

Указом, виданим від імені Його Величності царя Болгарії Симеона II, на підставі параграфу 47 конституції, звільняються від обов'язків регентів Болгарії Його Величність князь Кирил Преславський і генерал-лейтенант Нікола Міхов. Регентами Болгарії призначаються професор Венелін Ганєв, Цвєтко Бобошевський і Тодор Павлов. Рада міністрів віддала розпорядження заарештувати всіх винних в тому, що країну доведено до катастрофи, а саме—всіх міністрів урядів, які були створені з 1 січня 1941 р., і всіх депутатів народних зборів 25-го скликання, які схвалили проведувану антинародну політику. Майно всіх цих осіб конфіскується.

Рада міністрів призначає делегацію в складі професора Дімітра Міхалчева, полковника генерального штабу Славчева і Дімітра Ганєва, яка вступить в контакт з командуючим 3-м Українським фронтом генералом армії Толбухіним з метою дізнатися про остаточні умови перемир'я для припинення війни між Радянським Союзом і Болгарією, для поновлення дипломатичних відносин з Радянським Союзом і для розробки планів спільних дій болгарських та радянських військ з метою вигнання німців з Болгарії.

З сьогоднішнього дня за рішенням ради міністрів, поновлюються всі політичні свободи і права. Свобода слова, зборів і організацій гарантуються. За рішенням ради міністрів скасовуються також всі надзвичайні і антинародні закони.

Всі органи преси, які сприяли тому, що Болгарія опинилася на краю загибелі, закриваються. Всі останні органи преси болгарської громадськості будуть користуватися цілковитою свободою. Цензура скасовується. Ліквідуються всі раніш видані посвідчення на право проїзду. Встановлюється право вільного пересування в усіх напрямах».

НА ДОПОМОГУ АГІТАТОРОВІ

Історична роль жінки в боротьбі за свободу і незалежність російської держави

Любов до Батьківщини—одне з найсильніших і найблагороднішних почуттів радянської людини. Вона робить її здатною на подвиг. В історії нашої країни відзначено багато випадків самопожертвування в ім'я Батьківщини. Бували періоди, коли кожна людина відчувала, думала і чинила з усім народом заодно.

Так було, коли іноземні завойовники намагалися прибрати до рук наші багатства, поневолити наш народ.

Історія нашої Батьківщини—це багатовікова мужня боротьба російського народу за національну незалежність, за свободу.

Багатюща наша земля завжди викликала заздрість у іноземців. Хто тільки не зазіхав на нашу Вітчизну! На зорі нашої історії зі сходу і з півдня нападали на наших предків-слов'ян кочуючі племена половців, печенігів, хазар, полчища татар. Із заходу —німецькі пси-рицарі, потім—поляки, французький імператор Наполеон, німецький кайзер Вільгельм II йшли війною на російські землі. В роки громадянської війни німці і інші іноземні загарбники простягли свої брудні лапи до молодої радянської держави. У дні Великої Вітчизняної війни, які ми переживаємо, радянський народ бореться проти гітлерівських банд, які напали на нашу країну з тим, щоб захопити радянські землі і пригнобити народи визволеної від ярма царизму Росії.

Неприступною скелею стояв і стоїть мужній народ нашої держави. Об цю скелю незмінно розбивали лоби загарбники всіх племен і націй. Розбє'ється свій фашистський лоб і скажений Гітлер.

У великій боротьбі нашого народу за свою незалежність складався характер російської жінки, непохитної, виносливої, багато одареної. В тяжкі часи татарських навал російські жінки поводили себе також героїчно, як і їх чоловіки, брати, сини і батьки. З стін фортець вони лили гарячу смолу на ворожі голови.

Те ж саме можна сказати і про жінку братерських народів СРСР. В Матенадарані, сховищі стародавніх рукописів, можна знайти захоплюючу історію героїчної армянки Айцемнік з міста Ані. В 1125 році емір Фадлун з великим військом з перських найманців напав на Ані. Облога тривала цілий рік. Армяни поклялися вмерти, але відстояти місто. В розпал бою на стінах Ані з'явилася Айцемнік. Вона почала закидати ворога камінням. Її обсипали градом стріл. Айцемнік швидко вирвала з тіла стріли і вражала ними ворогів. Хоробрість Айцемнік дивувала навіть і ворогів. З покоління в покоління народ славить безстрашну жінку.

Жінки точили стріли, споряджували воїнів у походи, підбадьорювали їх в тяжкі хвилини. В дітях своїх вони виховували священну ненависть до ворогів Батьківщини.

На початку XVII віку, коли польська шляхта прийшла грабувати Росію, нижегородські жінки, на заклик Мініна, склали до піг народного вождя свої дорогоцінності, міха, гроші. Нічого не шкодували вони в ім'я перемоги над загарбниками. Вони послали своїх чоловіків, братів і синів захищати Москву, і російські воїни вигнали ворога з рідної землі.

Навіки прославились учасниці Вітчизняної війни 1812 року. «Дивовижна країна, тут навіть жінки, й ті воюють»,—говорив Наполеон.

В умовах війни російська жінка не тільки розділяла з усім народом нестатки, але часто зі зброєю в руках вона билась з ворогом, як воїн. Іноземні загарбники, вигнані ганебно з нашої землі, назавжди запам'ятали не тільки російського воїна - чоловіка, але й войовничу російську жінку.

Жінка—воїн, громадський діяч, борець за щастя народу, жінка—вчений, велика трудениця, гостинна господарка і люблячa мати—ось тип російської жінки, який складався в суворій боротьбі нашої Батьківщини за свою свободу.

Коли почалась Велика Вітчизняна війна і чоловіків покликали на фронт, жінки пішли на виробництво, на транспорт, на колгоспні і радгоспні поля. Змінивши чоловіків, жінки успішно справляються з завданнями, які стоять перед тилом. Разом з чоловіками, які працюють в тилу, вони безперебійно постачають Червону Армію танками, літаками, мінометами, боєприпасами, продуктами харчування, одягом і взуттям.

В доповіді «25 річниця Великої Жовтневої Соціалістичної Революції» товариш Сталін говорив: «Треба визнати, що наша країна ще ніколи не мала такого міцного і організованого тилу». Наш тил дає Червоній Армії все необхідне. І цим величезною мірою ми зобов'язані жінці.

Радянська жінка не злякалась відповідальності, яку поклали тепер на неї Батьківщина, партія, товариш Сталін. Працювати не гірше, ніж воюють батьки, чоловіки, брати й сини на фронті,—ось мета, яку поставили перед собою жінки тилу. І з цим завданням радянські патріотки справляються з честю.

Під час війни жінка виявила небачений трудовий героїзм. Восени 1941 року, коли ворог підходив до Москви, тисячі москвичок вийшли на будівництво оборонних укріплень. Пояс оборонних укріплень навколо Москви на 75 процентів був споруджений жінками. Саме жінки в основному забезпечили Москву і її заводи паливом на зиму 1942—43 року, взявши на свої плечі важку працю на лісозаготівлях.

Особливу мужність виявили жінки Ленінграда.

В безпосередній близькості до фронту, по суті на самому фронті, ленінградську жінку не покидають наполегливість і вправність у праці.

Один з заводів Ленінграда виконував терміново фронтове замовлення. Робочих рук невистачало. Комсомолка Беляєва, яка працювала на одному верстаті, сміливо перейшла на два верстати і в перший же день виконала норму на 200 процентів. Ленінградські робітниці готові були диханням своїм відігрівати верстати неопалюваних цехів, щоб виготовити зброю і боєприпаси для захисників Ленінграда.

Взимку 1941 року в сорокаградусний мороз дівчата і жінки Ленінграда під жорстоким артилерійським вогнем будували вузькоколійку, щоб підвезти дрова для замерзаючого міста. Вони були голодні і падали від виснаження, але жодна з них не ухилялась від виконання завдання, яке добровільно взяла на себе в ім'я перемоги над фашистами.

Працю для фронту радянська жінка розглядає, як священний обов'язок перед Батьківщиною. І ніяка сила не зможе її примусити припинити роботу, в яких би тяжких умовах ця робота не проходила.

Не можна не захоплюватися моральною силою нашої жінки і дівчини на полях битв. В розпал бою на руках у санітарної дружинниці Клавдії Орлової від важкого поранення помер чоловік. Тихенько опустивши його на землю, вона поцілувала уже похололі безжиттєві губи. Ще мить—і вона, давши волю риданням, які стисли груди, впала б на дороге тіло, і тоді ніщо уже не змогло б підняти її. Величезним напруженням волі Клавдія пересилила себе. Не озираючись, поповзла вона до дротяних загорож ворога, де під вогнем чекали її допомоги поранені. Вісімдесят п'ять поранених воїнів винесла в цей день Клавдія на своїх плечах з поля бою. Ті, хто потім зустрічав цю маленьку тендітну жінку, дивувались, як знайшлися у неї сили вчинити такий подвиг.

Військфельдшер Ніна Клюєва винесла з поля бою 600 поранених. Скільки моральної стійкості треба мати, якою самовідданою людиною треба бути, щоб шістьсот разів ризикувати своїм життям для врятування життя іншої людини!

Соціалістичний гуманізм, почуття товариського обов'язку, відданість Батьківщині—стало природою радянської жінки. Зневажаючи смертельну небезпеку, забуваючи про власні рани, медична сестра рятує поранених. Мати, яка втратила улюбленого сина, бере до рук зброю. Для радянської жінки обов'язок—вище за все. Особисте горе відступає перед стражданнями народу, за щастя якого вона віддає своє життя, посилає на боротьбу з ворогами близьких і дорогих своєму серцю людей.

Безсмертною славою вкрила себе героїчна дочка російського народу, партизанка Таня—Зоя Космодем'янська. Вона померла, жодним звуком не видавши своїх страждань, своїх товаришів. Вона прийняла мученицьку смерть як героїня, як дочка великого народу, якого нікому й ніколи не зламати.

Російський народ величний своїм патріотизмом, незрівнянною сприможністю боротися до останньої краплі крові. Цим патріотизмом він зобов'язаний і матерям російським, які з колиски виховали у дітей любов до Батьківщини.

Величний героїзм радянської матері, яка благословляє своїх дітей на смертельну боротьбу з ворогом:

«Іди, бийся і без перемоги не повертайся!»—ось слова з пісні армянських матерів.

До військової частини, де готували резерви для фронту, прийшла жінка з Зангібасарського району. У неї було збентежене обличчя. До неї дійшли чутки, що її син виявив себе нестараннім бійцем і одержав стягнення. Мати попросила у командира частини побачення з сином.

— Ви хочете, щоб я викликав вашого сина сюди?—запитав командир.

— Ні,—похитала головою жінка.— Я бажаю говорити з ним на очах усіх воїнів.

Бійці вишикувались. Мати стала проти юного сина. Вся в чорному... Сумна і горда.

— Слухай, Хачатурян, я годувала тебе грудьми, не шкодуючи здоров'я. Вісімнадцять років я ростила тебе і виростила до мого зросту. З гордістю послала я тебе до Червоної Армії і думала, що ти вкриєш славою звання воїна. Хачатурян, ми тебе любимо. Ти наш єдиний син. Але слухай, Хачатурян, якщо це трапиться з тобою ще раз, тоді я відмовлюсь від тебе і підійшло сюди твого батька—він, старий чоловік, буде за тебе служити.

Скільки горя переживають мати, наречена, дружина, сестра, сповнені страху за близьких своїх, які б'ються з лютим ворогом! Але лише гаряче слово і суворий наказ нещадно бити німця іде радянська дівчина, жінка—нареченому, чоловікові, сину, брату, як би не страждала вона від думок про можливість його загибелі.

В колгоспі села Агві живе 70-річна Анун Онанян. Вона проводила на війну семеро синів і шестеро онуків. Мудрі листи пише сива Анун воїнам своєї сім'ї:

«Твоя рана і моє серце поранила, Сурен, улюблена дитина. Але і я і ти все винесемо. Своїм терпінням, мій любий, ми переможемо ворога. Сміливіше йди знову в бій, мій син, не заганьби честі сім'ї Онанянів».

Радянський воїн нещадно громить ворога, героїчно відстоюючи свою Батьківщину. Він знає, що вдома чекає його мати, вірна подруга, які всі свої сили віддають фронтові, що вони також, як і він, живуть думками про перемогу над ворогом, бо від перемоги залежить щастя Батьківщини, щастя і радість їх сім'ї.

Радянська країна виховала сталінське покоління жінок і дівчат, безмежно відданих Батьківщині, які стійко зустрічають невзгоди, з гідністю переносять труднощі війни. Чим глибше, чим міцніше любов до народу, до Батьківщини, до її ріг, лісів і степових просторів, тим гостріша ненависть до ворога.

В оволодінні військовою майстерністю дівчата і жінки виявляють ту наполегливість і волю, які відзначають їх у першій-ліпшій справі.

Безстрашність характеризує нашу жінку-воїна. З презирством говорить вона про німців: «Нахабні, але боягузи».

—«Боягузи вони тому, що за спиною у них батьківщини немає, — говорить льотчиця Буданова. Німець не за батьківщину воює, а по наживу йде. Тому він бере там, де наївне, а коли важко—тікає. Навіщо йому шкурою ризикувати? У нас не те. Летиш і відчуваєш, — ну, як би це сказати? —ну, немов би всю Батьківщину за спиною своєю відчуваєш, всіх дітей, там залишених, всю красу міст наших, все багатство країни. І коли зустрінешся з німцем, то одна думка: «Не пропущу. Нізащо не пропущу». І тут уже страху немає, тут уже тільки сама робота залишається».

Тов. Буданова дуже добре висловила ту внутрішню силу, яка володіє радянською жінкою-воїном. Саме глибока любов до Батьківщини робить її безстрашною в бою.

Велика Вітчизняна війна скелихнула мільйони радянських жінок, підняла їх на непримиренну боротьбу з безчесним ворогом, який віроломно напав на нашу країну. Підлі гітлерівці відчувають на собі дію цієї могутньої жіночої сили повсюди і скрізь—чи то стоїть наша жінка коло верстата і кує йому смертельну зброю, обробляє лани і вирощує хліб для Червоної Армії, чи вливає вона в серце сина гаряче почуття любові до Батьківщини і пекучу ненависть до її ворогів, чи б'є безжалісно ворога сама на полі бою.

Виховані великим російським народом, партією Леніна—Сталіна, вірні дочки своєї Батьківщини—радянські дівчата і жінки виявляють ту наполегливість і волю, які відзначають їх у першій-ліпшій справі.

Р. Зінчик.

На Н-ському аеродромі Чорноморського флоту. Підготовка до бойового вильоту. Фото В. Іванова

(Фотохроніка ТАРС)

Закордонні телеграми

Наступ союзників у Франції, Бельгії, Італії

ЛОНДОН, 9 вересня. (ТАРС). У повідомленні штабу верховного командування експедиційних сил союзників говориться:

Розширення плацдармів, захоплених союзниками на березі каналу Альберта, наштовхнувшись на зростаючий опір противника.

Частини союзників продовжували наступати через Рудер і вчора досягли Тіля, де продовжуються запеклі бої.

Війська союзників продовжують замикати кільце оточення навколо портів Кале і Булонь.

У Східній Бельгії війська союзників, просунувшись північним берегом ріки Маас і перемігши опір розрізнених частин противника, зайняли Льєж (за 21 милю від німецького кордону).

В Арденському лісі війська союзників просуваються у східному напрямі між Жівє і Седаном, перемагаючи опір ізольованих опорних пунктів противника.

Авіація союзників продовжувала нальоти на ворожі воєнні об'єкти.

ЛОНДОН, 9 вересня. (ТАРС). У повідомленні штабу збройних сил союзників на Середземноморському театрі воєнних операцій говориться:

У Східній Франції французькі і американські війська завдали нових тяжких ударів відступаючому противникові і визволили важливі райони. На захід від річки Сони французькі війська взяли після завзятих боїв Бон та інші міста. В тому числі- промисловий центр Ле-Крезо, Шалон і Моншанен-ле-Мін. На схід американські війська в кількох пунктах досягли ріки Ду, подолали опір противника в Безан-Соне и просунулися далі. Перешли французькі частини зайняли Пьерфонтен. Меш поблизу швейцарського кордону.

В Італії, в Адріатичному секторі фронту, тривають запеклі бої. Частини 8-ї армії відбили нові контратаки противника. Поблизу Флоренції англійські війська просунулися на північ від міста. На захід від Флоренції взято важливі висоти.

Бої в Югославії

ЖЕНЕВА, 9 вересня. (ТАРС). Верховний штаб народно-визвольної армії Югославії повідомляє, що в Сербії наступальні операції югославських частин становляться все більш навальними і успішними. В секторі ріки Тепліца югославські частини переслідують розгромлені болгарсько-німецькі війська, які відступають у напрямі Прокупле-Ніш.

У Македонії залізнична лінія і шосе Прилеп-Велес-Скопле знаходяться в руках югославських частин. Після запеклих боїв визволено місто Кичево. Югославські частини обезброюють болгарські війська, що чинять опір.

На лінії Загреб—Белград рух цілком паралізовано. На Дунаї поблизу Белграда спалено два пароплави і кілька барж з пальним.

В Словенії югославські частини систематично руйнують лінії Любляна—Трієст, Любляна—Загреб, Любляна—Шкофя Лока, які відбудовуються німцями.

Нальоти авіації союзників на Німеччину

ЛОНДОН, 9 вересня. (ТАРС). Як офіціально повідомляється, понад тисячу американських важких бомбардувальників вчинили 9 вересня наліт на залізничні і промислові об'єкти Рурської області.

Ескадрильї літаків „Москіто" з вантажем бомб вагою в 1.800 кг кожна вчинили масований наліт на Нюрнберг. Заграву пожеж було видно на відстані 100 миль від міста.

Наліт американської авіації на Манчжурію

НЬЮ-ЙОРК, 9 вересня. (ТАРС). Як офіціально повідомляється, вчора надпотужні „Літаючі кріпості Б—29" вчинили наліт на важливі промислові об'єкти Манчжурії.

Арешти в Німеччині

ЖЕНЕВА, 9 вересня. (ТАРС). Як повідомляють з Німеччини, там заарештовано понад 80 німецьких журналістів та редакторів, що обвинувачуються в опозиції до Гітлера. Всі вони ув'язнені в концентраційні табори. Серед заарештованих—співробітники німецького інформаційного бюро, агентства Трансоціан та ряду газет. Повідомляють також, що в зв'язку з замахом на Гітлера, в Пруссії, Бранденбурзі, Сілезії, Вестфалії та Баварії заарештовано кілька тисяч членів найстаріших дворянських та офіцерських сімей.

Нальоти американської авіації на заводи в Німеччині

ЛОНДОН, 8 вересня. (ТАРС) Як передає англійське міністерство інформації, понад 1.000 літаків „Ліберейтор" і „Літаюча кріпость" у супроводі літаків „Мустанг" атакували сьогодні хімічні підприємства і заводи синтетичної нафти в Лойхафені. Крім того, американські літаки піддали бомбардуванню автомобільний склад в Кастелі, поблизу Майнца, а також танковий завод в Густавсбурзі, на північний захід від Франкфурта.

ЗАКОРДОННА ХРОНІКА

В окупованих німцями містах Північної Італії Генуї, Болоньї та інших спалахнули загальні страйки. У Мілані, Турині, Новаро припинено роботу на багатьох підприємствах.

* * *

Союзники захопили в Північній Франції понад 300 стартових станцій літаків-винищувачів.

* * *

9 вересня закінчився перший безпосередній переліт англійських транспортних літаків за маршрутом Лондон—Оттава. Переліт тривав 19 годин 09 хвилин.

(ТАРС)

Відповідальний редактор О. ШАБАЛІН

„АГРЕГАТ" ВІРИ ГЕЙКО

(Від нашого спеціального кореспондента).

Прославився він на весь Крутий Яр, на весь колгосп «Нова громада». Працює бо, цей «агрегат», ще з весни без жодного перебою і заковики. Ніяких там запасних частин не вимагає. Всі вони у нього міцні, справні і завжди на своєму місці: спереду чотири голови ремигають або жуйку жують, знизу 16 ніг, ззаду чотири хвости мух відганяють. Тільки й запасу треба, що добру в'язку сіна, міцний налигач та хльосткий батіг.

І універсальний він—до безкрайності. І оре, і сіє, і косить, і хліб возить.

Але залишимо жарти. Не до них було колгоспникам артілі «Нова громада», коли треба було відбудовувати колгосп. Потрібно було найти силу, яка заглибила б леміш і чересло в грунт та зорала б поле для посіву жита—пшениці. І силу цю знайшли жінки. Вони назигали своїх корів та привели на колгоспне подвір'я.

—Давайте ярма!—коротко сказали.

Ото ж тоді чотири колгоспниці — дружини фронтовиків Федора Борисенко, Гаїни Мариченко, Варька Жеребор та Віра Гейко організували свою упряг. Віра була, так би мовити, за старшу.

Вони запрягали свій четверик в плуг, в лобогрійку, а тепер знову орють під озимину.

Нелегко було навчити корів ходити в ярмі, нелегко і робити ними. І не раз Віра Гейко, замахнувшись з пересердя мішалкою на свою корову, опускала руку і лагідно промовляла:

—Вези, манько, вези!... А ввечері я тобі ось цією ж мішалкою, що думала вдарить, висівки з половою розмішаю, та ще й борошном притрушу... А як обсісмось, то й зовсім на відпочинок станеш..

Потім ця обіцянка повторювалась з деякими варіаціями: «а як хліб скосимо...», «а як...»

Манька вивозила. На сівбі, на косовиці і тепер вивозить на оранці та знову ж таки—на сівбі.

В жнива цей «агрегат» скосив 81 гектар зернових. Тепер під озимину зорано біля 20 гектарів. Немало і зерна вивезено на державний приймальний пункт. Цілий день жінки зі своїми коровами працюють в полі на осінній сівбі. А вночі, коли корови трохи відпочинуть...

Повний місяць, що повис над селом, бачить, як з току на дорогу вирядкою вийшли дві жінки з мішками на плечах. Вони йдуть до комори, щоб насипати зерна на завтрашній день.

В. Горшковський.

Червоноармійський район.

МІЦНІЄ ТВАРИННИЦЬКА БАЗА

Тваринницька база Запорізької області міцніє й поповнюється. Із 8.103 голів евакуйованої великої рогатої худоби вже повернулось 368 голів, з 11.947 овець повернулось 2 000.

Колгоспи нашої області одержали, як державну допомогу, 1 269 голів великої рогатої худоби та 6.546 овець.

Останнього часу в колгоспи Мелітопольського району надійшло 220 голів великої рогатої худоби та 2.520 овець, в колгоспи Оріхівського району—200 голів рогатої худоби. Колгоспи Якимівського району одержали 1.011 овець.

У ЧИТАЛЬНІ

Серафіма Олексіївна Гусєва привітно зустріла викладача Запорізького педагогічного інституту, інваліда Вітчизняної війни тов Забіяку.

— От і добре, що ви заглянули до нас. А в мене для вас новинка приготовлена.— сказала вона, перегортаючи свіжий журнал.

Тов. Забіяка з подякою відгукнувся на повідомлення бібліотекаря. Стаття Тіхонова про російську літературу в дні Вітчизняної війни для нього, викладача літератури, була більш, ніж до речі. Він сів за стіл і почав працювати над матеріалом. Стаття викликала у лектора потік думок, які тут же записувались у блокноті.

Робітниця судоремонтного заводу Софія Нестеренко до читальні прийшла за порадою майстра.

—Я токар-самоучка. Дуже люблю свій верстат, але ще не знаю всіх його таємниць. Чи немає у вас книг, які допомогли б мені розкрити ці таємниці, — звернулась вона до т. Гусєвої.

Дівчині запропонували „Токарное дело" професора М. Л. Шахрай.

З захопленням знайомилась вона з методами роботи відомих токарів-стахановців Олейнікова, Лукьянова, Кузьміна, з тим, які прилади використовують вони для підвищення продуктивності праці, і це допомогло їй значно підвищити свою продуктивність.

* * *

Доповідачі, бесідники, лектори—найактивніші відвідувачі читальні.

Десятки змістовних, цікавих доповідей і лекцій на підприємствах і в установах міста Запоріжжя було прочитано в чехівські дні. Доповідачі і лектори розповіли трудящим багато нових подробиць з творчого життя улюбленого письменника. Адже багато з того, про що вони розповіли, вичитано з журнальних статей, газетної хроніки, мемуарів сучасників, які по зернятку збирали поклонники читальні.

В період підготовки до серпневої конференції частими гостями в читальні були вчителі, працівники освіти. Тут писала свою доповідь про виховання дітей завідуюча райвідділу народної освіти тов. Яковлева. Тут готували тези для виступу більшість ораторів.

* * *

Понад 10 років працює в Запоріжжі при бібліотеці імені Горького Серафіма Олексіївна Гусєва. Вона добре вивчила читачів, знає, хто над чим працює, кому що запропонувати почитати.

Сільській вчительці тов. Костенко, керівнику самодіяльного гуртка, бібліотекар порекомендувала прогнанути збірку „Сільська естрада", десятикласникам—статті про Маяковського, Горького. Для початківця-поета Березовського тов. Гусєва підібрала цікавий матеріал про партизанський рух.

Ми дивились діаграму відвідування читальні. Читальний зал маленький, але його щодоби відвідують до 200 чоловік. Тут можна зустріти командирів Червоної Армії, які приїхали в рідне місто погостювати, службовців радянських установ, студентів, стахановців виробництв, акторів. Вони беруть активну участь у літературних диспутах, доповідях, які нерідко проводяться в читальні.

Тов. Селезньов—активний читач бібліотеки, виїжджаючи з міста, залишив у книзі відгуків свій запис: „Неоціненна заслуга робітників обласної бібліотеки і читальні. Вони з честю виконують зобов'язання, взяті трудящими Запорізької області в листі до товариша Сталіна. Думаю, що представники цієї установи скріплять своїми підписами рапорт, який буде надісланий вождю до рокових визволення міста".

Такої думки, напевне, і багато хто з тих, кому траплялось бувати в цій читальні.

Т. Огнькова.

Міськсад ім ФРАНКА—театр ім. ЩОРСА
Сьогодні
„НА ЗЕМЛІ РІДНІЙ"
Драма на 4 дії
Початок о 8 г. вечора.

КІНОТЕАТР ІМЕНІ ЛЕНІНА
З 5-го СЕРПНЯ ТА ЩОДНЯ демонструється
новий музичний фільм
„АНТОН ІВАНОВИЧ СЕРДИТСЯ"
Зверх програми щоденно новий союзкінохурнал
„Проконвоювання військовополонених німців через Москву".
Початок сеансів з 12 години дня.

ВИДАВНИЦТВУ «ЧЕРВОНЕ ЗАПОРІЖЖЯ»
ПОТРІБЕН ШОФЕР
Звертатись вул. Ілліча, 24

Запорізька міська центральна ощадна каса № 144 пропонує всім підприємствам, установам і організаціям подати відомості про рух передплати на 1944 рік та Воєнну Позику за формою № 16.
За неподання відомостей у строки, встановлений інструкцією № 153, винні будуть притягнуті до відповідальності на підставі закону від 27 листопада 1933 року.
Центральна ощадна каса

БЕ—01266 м. Запоріжжя, друкарня «Комунар» обл. управління поліграфії, вул. Ілліча, 24. Адрес редакції: ріг вул. Жуковської і Тургенівської, 56. Тел.: 2-40, щічної редакції—3-50.